

provincie **HOLLAND**
ZUID

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
Zie verzenddatum linksonder

Ons kenmerk

DOS-2017-0008849

Bijlagen
1

Aan Provinciale Staten

Onderwerp
Resultaat verkenningsfase Circulair Zuid-Holland

Geachte Statenleden,

Met de ondertekening van het Grondstoffenakkoord door het IPO, op 24 januari 2017, heeft de provincie zich gecommitteerd aan het doel om samen met maatschappelijke partners te komen tot een 100 procent circulaire economie in 2050, met als tussenstap 50 procent minder gebruik van primaire grondstoffen in 2030. Dit sluit aan bij de rijksdoelen. Als uitwerking van het Grondstoffenakkoord zijn er vijf landelijke transitieagenda's opgesteld.

Deze brief schetst in de paragraaf 'vervolg' de koers van het programma Circulair Zuid-Holland. Wij vragen de Staten om reflectie en richting op de gemaakte keuzes en de vervolgstappen.

Op basis van de Ambitienotitie omgevingsbeleid en de besluitvorming rondom Waste-to-Chemistry, heeft u op 12 december 2017 besloten tot het uitvoeren van een strategische verkenning naar circulaire economie. Deze strategische verkenning, het onderzoek '*Zuid-Holland Circulair: Verkenning van Grondstofstromen en Handelingsopties voor de Provincie*', is op 5 september 2018 naar u toegezonden ter bespreking op 28 november 2018.

U heeft aangegeven inhoudelijk te willen ingaan op de rol voor de provincie inzake de transitie naar een Circulair Zuid-Holland. Ter ondersteuning van de gedachtevorming over het vraagstuk zijn er meerdere technische sessies geweest.

Met deze brief delen wij met u de inzichten van de verkenningsfase en geven we het vervolg aan voor het komend jaar. Deze inzichten verschaffen een basis voor de provincie bij de transitie naar een circulaire economie. Hierna gaan wij in op: (i) de strategische verkenning '*Zuid-Holland Circulair: Verkenning van Grondstofstromen en Handelingsopties voor de Provincie*', (ii) een overzicht van initiatieven, waarbij al circulair of circulair gerelateerde elementen worden toegevoegd aan onze provinciale taakuitvoering en (iii) consultatie van onze partners. In de bijlage vindt u een overzicht van de huidige initiatieven, samenvatting van het onderzoek en afwegingen.

De circulaire economie

De lineaire economie neemt, gebruikt en gooit weg. In een circulaire economie staat het hergebruik van grondstoffen, materialen en onderdelen centraal. Door het sluiten van kringlopen worden afval en schadelijke emissies naar bodem, water en lucht zoveel mogelijk voorkomen. Het gaat om de keten als geheel: van de winning van grondstoffen tot consumptie. Materialen worden met zo hoog mogelijke waarde teruggebracht in de keten. In meerdere schakels van de keten is actie nodig om de transitie naar een circulaire economie te verwezenlijken. Het gaat zelfs nog een stap verder: ketens moeten met elkaar worden verknoopt. Circulariteit bereiken we alleen als we niet langer in lineaire sectoren denken; we moeten bereid zijn om alle mogelijke toepassingen van hergebruikte materialen en componenten te onderzoeken (cross-sectoraal). Meer informatie over de principes van een circulaire economie is te vinden in deel 1 van het onderzoek *Zuid-Holland Circulair: Verkenning van Grondstofstromen en Handelingsopties voor de Provincie*.

Inzichten uit de verkenningsfase

Voor de uitgevoerde strategische verkenning vormen de landelijk opgestelde transitieagenda's het uitgangspunt. De verkenning richt zich op drie van de vijf landelijke transitieagenda's: 1) Bouw; 2) Biomassa & Voedsel; en 3) Kunststoffen. Op voorhand was al duidelijk dat dit de meest impactvolle stoffenstromen voor de provincie Zuid-Holland zijn.

Wij nemen ons voor om de transitieagenda Maakindustrie, met specifieke aandacht voor de maritieme sector, te verkennen. Dit vraagt meer tijd, omdat de sector erg diffuus is. Het gaat dan bijvoorbeeld om de maritieme maakindustrie, machines & werktuigen, zorg & ziekenhuizen en 'smart industry'. De transitieagenda Consumptiegoederen lijkt meer in het verlengde te liggen van bevoegdheden van gemeenten en Rijk en is lastiger af te bakenen als keten, waardoor onderzoek naar deze agenda niet voor de hand ligt.

(i) De uitkomsten van de strategische verkenning 'Zuid-Holland Circulair'

We staan aan het begin van een complexe transitie, die naast materiaalgebruik gaat over het samenwerken in de keten als geheel, met nieuwe productieketens, verdienmodellen en wijzigend eigenaarschap als kenmerk. Als een materiaalintensieve provincie van Nederland is er veel economisch en ecologisch potentieel. Met en door de aanwezige sectoren en infrastructuur zijn er veel kansen voor het sluiten van kringlopen met aandacht voor de maatschappelijke context.

De transitie wordt een uitdaging, waarbij er afwegingen te maken zijn in urgentie en maatschappelijke impact. Niet alleen hebben we ons te richten op de krachtige, huidige opererende industrie in Zuid-Holland, maar ook hebben we ruimte te geven aan opkomende maatschappelijke ontwikkelingen.

Transitiesturing, zoals gebruikt bij Duurzame Landbouw, lijkt een passende innovatie-aanpak om circulair te worden. In de praktijk zullen we zien dat ondernemende partners in de eerste plaats nieuwe producten ontwikkelen en nieuwe productieketens ontwikkelen. Kennisinstituten zullen bijdragen aan innovaties. Overheden zullen, in samenwerking, innovatieve activiteiten mogelijk maken door belemmeringen weg te nemen, te verbinden, kennisdeling te bevorderen en maximaal een voorbeeldrol te vervullen met launching customership.

Dit vraagt van ons co-creatie, innovatie, risico's nemen en durven falen. De provincie krijgt daarmee het advies van de onderzoekers om meer responsief te zijn. Dit kan door beter in te spelen op initiatieven uit de samenleving door maatschappelijk initiatief te faciliteren met stakeholders. Daarnaast reiken de onderzoekers een eerste raamwerk aan om monitoring op te zetten.

Conclusie

Wij concluderen op basis van het onderzoek '*Zuid-Holland Circulair: Verkenning van Grondstofstromen en Handelingsopties voor de Provincie*' dat er in Zuid-Holland impactvolle stoffenstromen zijn die, mits aangepakt, economisch en ecologisch potentieel in zich bergen door het efficiënt en hoogwaardig benutten van (hernieuwbare) grondstoffen. Op deze stromen heeft de provincie gelet op haar taken en bevoegdheden de volgende invloed:

- als bevoegd gezag bij bijvoorbeeld vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH);
- als opdrachtgever bij realisatie van infrastructuur en eigen inkoop;
- als regionale partner en verbinder bij ruimtelijke, milieukundige en economische vraagstukken.

De invulling van deze taken en bevoegdheden werken we in de komende periode verder uit in het programma Circulair Zuid-Holland. Daarbij concluderen we dat de verkenning bouwstenen oplevert om met partners in gesprek te gaan over oplossingsrichtingen, interventies en gewenste resultaten. Samenwerking is hierbij cruciaal.

(ii) Overzicht van initiatieven en werkwijze

Binnen de provincie hebben we circa 60 initiatieven geïdentificeerd, die circulaire of circulair gerelateerde elementen toevoegen aan onze provinciale taakuitvoering (zie de bijlage voor het totaaloverzicht). Daarmee leveren wij nu al een bijdrage aan het realiseren van een Circulair Zuid-Holland middels vier rollen: verbinden, lobbyen, financieel bijdragen en zelf doen (voorbeeldrol en initiatief nemen in inkoop en aanbesteding).

De initiatieven verschillen in grootte en impact. Hieruit is af te leiden dat we nog vooral in de experimenteerfase zitten van de transitie naar een Circulair Zuid-Holland. Aan voorbeelden zoals Duurzame Landbouw, Groene Cirkels, Roadmap Next Economy (RNE) en Accelerating Circulair Economy Zuid-Holland (ACCEZ) is te zien dat we uit goede ervaringen kunnen putten om responsiever te werk te gaan. Aan voorbeelden bij Inkoop is te zien dat we experimenteren met circulaire inkoop en daarmee een begin maken om onze voorbeeldrol te vervullen.

Conclusie

Uit deze inventarisatie concluderen we dat we met de circa 60 geïdentificeerde initiatieven in de richting van circulariteit bewegen, en hierbij vooral netwerkend bezig zijn. De initiatieven sluiten nog niet voldoende aan op de uitkomsten van het onderzoek '*Zuid-Holland Circulair: Verkenning van Grondstofstromen en Handelingsopties voor de Provincie*'. Met de huidige initiatieven zijn we op weg, maar is er nog geen duidelijke route om tot opschaling te komen en daarmee invulling te geven aan het Grondstoffenakkoord. Conform het onderzoek zouden we veel meer responsief en (deels) kaderstellend mogen zijn. Aanpak bij het programma Duurzame landbouw en Groene Cirkels zijn voorbeelden van een meer responsieve aanpak.

(iii) Boodschappen van onze partners

Naast deze strategische verkenning zijn circa 75 vertegenwoordigers van medeoverheden, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven geconsulteerd onder meer met drie participatiebijeenkomsten. Zij hadden een uniforme boodschap voor de provincie: "ga aan de slag met de inzichten van het onderzoek en pak een verbindende rol om ketenpartners bij elkaar aan tafel te brengen en om verbindingen te leggen tussen initiatieven. Vervul verder een voorbeeldrol bij circulaire inkoop."

Conclusie

De boodschappen van onze partners komen overeen met de adviezen over responsieve transitiebestuur uit de strategische verkenning. Als provincie kunnen wij een intensievere verbindende rol pakken door samen met partners de keten bij elkaar aan tafel te brengen. De participatiebijeenkomsten waren een eerste stap in het bijeenbrengen van partners. Verdiepende stappen per thema zijn nodig als tweede stap. Daarbij hebben we onze voorbeeldrol als overheid maximaal in te vullen.

Vervolg

Met de bovenstaande inzichten willen we graag een vervolg geven aan een verdere uitwerking. Onze insteek is daarbij een responsieve aanpak, door samen met partners een routekaart uit te werken met gedeelde ambities, doelen en projecten. Vervolgens kan de provincie haar focus en rol verder bepalen. In 2019 en 2020 is er per jaar € 1,25 mln. beschikbaar op doel 3.1 'een groeiende, duurzame en innovatieve economie' voor dit proces en andere circulaire initiatieven. Wij komen graag bij u terug met concrete voorstellen uit dit proces wanneer deze gereed zijn, naar verwachting medio 2019.

Verder geven we ook graag vervolg aan onze provinciale voorbeeldrol door als launching customer initiatieven te ondersteunen, te experimenteren met circulair inkopen en hier lering uit te trekken. Tot slot geven wij verder invulling aan de opzet van een landelijk monitoringssysteem in samenwerking met het Planbureau voor de Leefomgeving. Dit gebruiken wij om de voortgang naar een circulaire economie op provinciaal niveau te monitoren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris,

drs. H.M.M. Koek

voorzitter,

drs. J. Smit